

REVISTA

ASOCIAȚIEI CORPULUI DIDACTIC MEDICO-PEDAGOGIC DIN ROMÂNIA

(Revue de l'Association du Corps didactique medico-pedagogique en Roumanie. — Revue des Vereines des heilpädagogischen Lehrkörpers von Rumänien).

Redactor - Rédacteur - Schriftleiter: Dimitrie Rusceac.

La Rédaction de la Revue: Cernăuți, strada Aviator Gagea No. 4

SUMARUL: Alexandru Mell. - Dr. Alfred Dechner: Bolile de ochi, orbirile la copii, cauzele lor, profilaxia și combaterea lor. - Școalele de orbi, surdo-muți, anormali mentali și deviați morali. - Dumitru D. Scorpan: Descoperirea răului inițial. - Dr. E. Claparede: Problema patologică. Traducere. - Gheorghe Atanasiu: Metoda orală. - Dimitrie Rusceac: Gândirea și vorbirea la surdo-muți. - Buletinul Asociației. - Poșta Redacției și Ad-ției.

SOMMAIRE: Alexander Mell. - Dr. Alfred Dechner: Malades des yeux, d'aveuglement des enfants, les causes, la profilaxie et leur combattement. - L'Ecoles des aveugles, des sourds-muets et des anormaux. - Dumitru D. Scorpan: La découverte du mauvais caractère. - Dr. E. Claparede: La probleme pathologique. Traduction. - Gheorghe Atanasiu: La méthode orale. - Dimitrie Rusceac: La pensée et la parole chez l'enfant sourd-muet. - Le bulletin de l'Association. - Le nouvelle de la Rédaction et de la Administration.

INHALT: Alexander Mell. - Dr. Alfred Dechner: Augenkrankheiten und die Erblindungen im Kindesalter, ihre Ursachen und ihre Bekämpfung. - Die Schulen für blinde, taubstumme, geistig zurückgebliebene und moralisch anormale Kinder. - Dr. E. Claparede: Das pathologische Problem. Uebersetzung. - Gheorghe Atanasiu: Die Oralmethode. - Dimitrie Rusceac: Das Denken und Sprechen beim taubstummen Kinde. - Mitteilungen des Vereines. - Redaktionelle und administrative Nachrichten.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

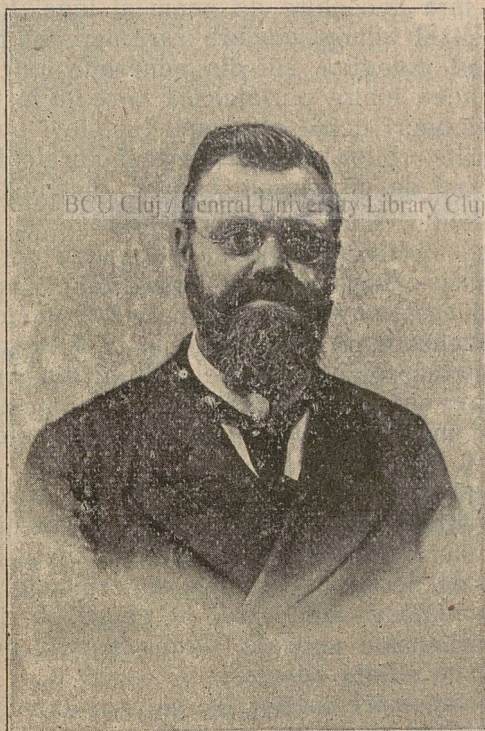
CERNĂUȚI — STRADA AVIATOR GAGEA Nr. 4 — ROMÂNIA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

REVISTA ASOCIAȚIEI CORPULUI DIDACTIC MEDICO-PEDAGOGIC DIN ROMÂNIA

REDACTOR: DIMITRIE RUSCEAC

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA: CERNĂUȚI, Str. AVIATOR GAGEA Nr. 4

† ALEXANDRU MELL

EDUCAȚIA COPIILOR ORBI

«DIN TIFLOPEDAGOGIE».

ALEXANDRU MELL.

În ziua de 30 Septembrie 1931 ora 2 ¹/₄ dimineață a adormit în Domnul la Viena nestorul și îndrumătorul tiflopedagogiei moderne, consilier aulic imperial-regal, profesorul Alexandru Mell, fostul director al lui „k. k. Blinden-Erziehungs-Institut“ din Viena (Institutul imperial-regal pentru educația orbilor) în etate de 81 ani.

Viața lui întregă Profesorul Mell și-a consacrat-o binelui public, mai ales însă culturii, asistenței și protecției orbilor nu numai din patria lui, ci a fost un bun amic și călăuzitor al orbilor în general fără deosebire de neam și lege. El a fost îndrumătorul neobosit al tuturor acelor cari mergeau pe acelaș drum spinos cu el, al colegilor săi din generația antebelică pe cari i-a condus cu acea iubire părintească care i-a fost caracteristică față de cei mai tineri decât el. Fostii lui elevi au dus torța luminii în rândurile orbilor departe peste hotarele Europei făcându-i să fie părtași de progresele culturii omenești.

Dacă Valentin Haüy, Louis Braille și I. W. Klein sunt considerați în istoria tiflopedagogiei ca bărbați celebri și nemuritori pentru operele lor de humanitate, Alexandru Mell, cu drept cuvânt este un vrednic și mare îndrumător al generației moderne și, precum bine a exclamat în 1929 un merituos reprezentant al tiflopedagogiei din Statele Unite din America cu ocazia unui congres că, Alexandru Mell este considerat în America ca cel mai mare dascăl tiflopedagog și binefăcător al orbilor dela I. W. Klein încoace.

Tiflopedagogia modernă îl așează pe Alexandru Mell la locul ce i se cuvine. Intocmai cum zic Americanii, zicem și noi că el a fost cel mai mare dascăl tiflopedagog dela Klein încoace, nu pentru a fi de acord cu vederile Americanilor, ci bazați pe munca sa de o viață de om, cărui i-a reușit să ridice prin cercetările și lucrările sale epocale, tiflopedagogia de azi făcând să fie recunoscută ca știință specială.

Intrucât acest mare iubitor de oameni și mai cu deosebire amic și binefăcător al orbilor nu este un necunoscut la noi în țară, ba putem chiar susține că foștii lui elevi din țara noastră, inspirați fiind de marile lui idei, au dat tinerii tiflopedagogii din România mai mult sau mai puțin din ideile lui, de altă parte având dispărutul chiar legături de rudenii din țara noastră, ne facem o pioasă datorie față de marele dascăl și-i aducem prin rândurile de față ultimul omagiu de recunoștință. Nemurirea îi dau operele lui neșterse.

Alexandru Mell s'a născut la 17 Februarie 1850 în orașul Praga. Tatăl său a fost căpitan din vechea armată austro-ungară, iar mama descendentă a unei familii nobile din Boemia. El mai avea doi frați mai mici cari se mai află în viață și anume Carol născut la 1851, devenit picior academic cunoscut și profesor la Salzburg și Anton, născut la 1865, de prezent profesor de istorie la universitatea din Graz.

Școala primară și Liceul real le-a făcut tânărul Alexandru Mell la Graz. După terminarea liceului el a urmat la Politehnica din Graz chimia și agricultura iar la facultatea de filosofie a universității din același oraș științele fizico-naturale. După terminarea studiilor universitare a funcționat ca asistent și conferențiar la Politehnica din Graz pe lângă catedra de agricultură a profesorului Dr. Wilhelm, trecând apoi ca profesor la Liceul real și la Școala Normală din Graz.

Căsătorindu-se în August 1879 cu fiica fostului Inspector General al învățământului, Prof. Rozeck din Stiria, a trecut în toamna aceluiaș an ca profesor titular de fizico-naturale, chimie și agronomie la Școala Normală din Marburg pe Drava, azi orașul Maribor în Iugoslavia, unde a funcționat până la 22 Iulie 1886.

În bază de concurs Alexandru Mell trece pe ziua de 22 Iulie 1886 profesor și director al „*Blinden-Erziehungs-Institut*“ (institutul de orbi imperial-regal) din Viena, post care a fost neocupat dela 1883.

În această calitate a funcționat 33 de ani, adică până în primăvara anului 1919 când este nevoit să se retragă la pensie în etate de 69 de ani.

În acțiunile sale ca om de știință, Alexandru Mell a fost omul cercetărilor pozitive și migăloase, ca organizator, de o prevedere rară și perseverență fără seamăn iar ca îndrumător și pedagog de o bunătate și consecvență rară care se manifesta în activitatea sa rodnică pe acest teren față de elevii lui orbi cât și față de candidații de profesori, viitorii lui colegi.

Chiar din tinereță a afirmat el talentul său prin lucrări științifice din cari scoatem cele mai cunoscute: „*Ueber den Eklogit des Bachergebirges*“ (Despre Eclogita a munților Bacher), „*Meteorologische Beobachtungen*“ (Observații meteorologice) și „*Einrichtung und Bewirtschaftung des Schulgartens*, Berlin, Paul Parey 1885“ (Intocmirea și lucrarea grădinilor școlare). Cu privire la ultima lucrare este de amintit că specialiștii de pe acest teren din Danemarca au considerat-o ca cea mai bună lucrare de acest gen până în zilele noastre.

Activitatea lui filopedagogică începe imediat dela ocuparea postului de director al institutului imp. reg. pentru educația orbilor din Viena, adică dela 1886 și a durat până aproape la moartea lui.

La venirea în fruntea unui din cele mai de seamă institute de orbi din Europa, Alexandru Mell a găsit aici un teren larg

și fertil pentru talentul, capacitatea și râvna sa de muncă. Institutul imp. reg. pentru educația orbilor din Viena, cărui i-a hărăzit soarta un fondator celebru în persoana lui I. W. Klētn, a cărui începuturi de organizare au fost continuate după moartea lui de Fohleutner și după acesta de savantul profesor și director Pablaseck, a găsit în persoana profesorului Mell pe cel mai harnic, cel mai devotați muncitor, priceput organizator și erudit fillopedagog, care a reușit prin muncă uriașă și plină de rezultate pozitive, să ridice această instituție la cel mai celebru așezământ de educație pentru orbi. Numele profesorului Mell a devenit popular departe peste hotarele Europei și nu există vreo instituție de orbi unde numele lui să nu fie amintit cu admirație. Ar fi o încercare zădarnică a reda în câteva rânduri viața și opera acestui mare dascăl care viața lui întregă a muncit fără preget pe teren umanitar și științific, ci credem că putem însira numai elapele și rezultatele mai de seamă din operele lui, devenite nemuritoare.

În primă linie Alexandru Mell s'a consacrat reorganizării interne a instituției în fruntea căruia a fost chemat. Din cauza unor împrejurări administrative, institutul imp. reg. de orbi din Viena a fost grevat cu multe și apăsătoare datorii cari aduceau bugetul acestei instituții în crise continue mai ales că această instituție a fost personalitate juridică care dela stat nu putea aștepta nici un ajutor mai mare cu toate că titlul ei pompos ne-ar da indicații că ar fi al statului, ci avea dreptul numai la o subvenție mică și insuficientă.

Prin conferințe publice, prelegeri cu demonstrațiuni și producțiuni practice ale elevilor în fața lumii vieneze și mai ales însă prin publicațiuni potrivite și broșuri de propagandă Alexandru Mell a reușit să atragă atenția și interesul publicului asupra sa și a instituției ce o conducea. În urma acestei propagande s'au găsit inimi caritabile cu dare de mână cari doreau să ajute orbii în viața lor grea. Au început să curgă fundațiuni, legate și daruri însemnate în bani și imobile în favoarea institutului imp. reg. de educație pentru orbi din Viena cari au avut darul să scoată această instituție din mizerie, să se radieze toate datoriile și să se poată forma însemnate și mari fonduri pentru nevoile institutului și ale elevilor eșii din institut. Ne putem da seamă despre averea imensă, adunată de Alexandru Mell într'un timp relativ scurt abia, dacă cunoaștem că din aceste fonduri Mell a reușit 12 ani mai târziu să construiască în 1898 un nou și monumental palat cu 4 etaje destinat pentru educația și instrucția orbilor, deoarece cel vechiu devenise neîncăpător și inpropriu, situat la intersecția unei artere principale de comunicație din Viena care duce în celebrul Prater (Wittelsbachstrasse 5), și care a fost înzestrat cu tot utilajul necesar educației și instrucției orbilor și cu instalații moderne astfel că este considerat chiar pentru vremurile de azi, ca cel mai bine înzestrat institut din Europa centrală. La acest imobil se adaugă

multe imobile de raport din Viena și mari capitaluri din ale căror interese se acopereau absolut toate cheltuielile institutului inclusiv lefurile și pensiile personalului. (Iată un exemplu de organizare vrednic de imitat la noi în țară !)

În treacăt fie amintit că înzestrarea acestui institut cu tot utilajul necesar educației și culturii orbilor a fost una din cele mai atente preocupări ale marelui dascăl. Colecțiile absolut complete de rechizite speciale de instrucție și de intuiție pentru orbi, între ele foarte multe perfecționate de el precum mașina și literile scrisului reliefat „Klein“, cutia de socotit, tablele speciale de scris reliefat „Braille“ etc. etc. iar o mare parte iscodite și compuse de el, nu numai că au fost adoptate de multe institute de orbi, ci au devenit model și baza pentru aparatele și mașinile perfecționate ulterior.

Dovada bunei sale organizări și a muncii sale organizatorice extraordinare este și înființarea unei tipografii și edituri speciale pentru publicațiunile tipărite în „Braille“, inclusiv cărțile și hărțile geografice școlare pentru orbi. Raza ce o deservea aceeași tipografie și editură de cărți și rechizite școlare pentru orbi mergea peste țările din orient până în Japonia și America.

Biblioteca orbilor în tiparul și scrisul reliefat „Braille“ a ajuns grație muncii neprecupețite a lui Alexandru Mell numărul de peste 20.000 volume până la anul 1919. Spre comparație cu cărțile tipărite și transcrise în relief la noi în țară, un număr uriaș, noi neavând în toată țara, în total la toate instituțiile de orbi mai mult de circa 2500 (douămii cincisute) volume.

Activitatea sa științifică literară a fost și ea una din cele mai fecunde și conducătoare. Nu ar fi nevoie de amintit decât numai lucrarea sa științifică: „Enzyklopädisches Handbuch des Blindenwesens“, Wien, Leipzig, Pichlers Witwe & Sohn, 1900 (Enciclopedia tiflopedagogiei) o lucrare originală și monumentală care singură ajunge pentru a-l face nemuritor. Ea formează baza științei noastre tiflopedagogice, reușind profesorul Mell să ridice prin cercetările sale adunate în această enciclopedie, tiflopedagogia modernă la rangul de o știință de specialitate. Această lucrare este unică și neîntrecută până acum în felul ei, deși s'au scurs dela apariția ei 31 ani. Grijă ce o purta el acestei lucrări și pentru scoaterea unei a două ediție încă în ultimii ani ai vieții sale se poate cunoaște din faptul că, la stăruința și cererea asociației corpului didactic tiflopedagogic din Germania, maestrul a consimțit ca această asociație este autorizată de el să scoată ediția a doua a acestei enciclopedii.

Dacă enciclopedia tiflopedagogiei a lui Mell formează baza cercetărilor științifice de pe acest domeniu, lucrarea lui „Der Blindenunterricht, Wien 1910, Pichlers Witwe und Sohn“ (Învățământul orbilor), publicat în colaborare cu corpul didactic al instituției pe care o conducea, formează baza învățământului tiflopedagogiei noastre moderne. Nu cred că există vreun profesor tiflopedagog care să nu cunoască această lucrare și să

nu fi inspirat de metodele de învățământ special pentru orbi, desvoltate în această lucrare.

O lucrare originală și omagială, mai mult de caracter arhivistic și muzeal, este frumosul volum: „Geschichte des k. k. Blindenerziehungsinstitutes in Wien 1804—1904“, Wien 1904 Hollineck, (Istoria institutului imperial-regal pentru educația orbilor din Viena 1804—1904), însoțită de faximile, stampe și ilustrațiuni, ne arată și aici în mod intuitiv activitatea maestrului ca cercetător istoric și pios colecționar a tot ce constituie patrimoniul instituției sale, trecutul ei și etapele ce le-a parcurs timp de 100 de ani dela fondarea ei de „tatăl orbilor“ I. W. Klein.

În legătură cu cercetări arhivistice tiflopedagogice și de caracter muzeal meriță să fie amintită prima publicație a Muzeului „Mitteilungen aus dem Gebiete des Blindenwesens“, scoasă de Mell la 1919 la Viena, în care fiul său Dr. Alfred Mell, publică un studiu extrem de interesant sub titlul „Zur Entstehungsgeschichte der Blindenschrift mit besonderer Rücksicht auf die Punktschrift“ (Contribuții la istoria scrierii orbilor mai ales cu privire la scrierea reliefată în forme de puncte). Această lucrare e de o profunzime științifică recunoscută și ne arată cum din șirul veacurilor se desprinde firul și nașterea scrisorii orbilor până la forma ei de azi. Este până acum singura lucrare de acest fel.

Ar cuprinde mai multe volume de proporții neprevăzute numai diferitele și multiplele lui articole științifice ce le-a publicat în diferitele reviste de specialitate cu privire la orbi, protecția și asistența cât și îndrumarea lor profesională, la tiflopedagogia și la psihologia orbilor. Alexandru Mell a fost timp lung directorul vechei reviste „Der Blindenfreund“ și colaboratorul cel mai fidel până la moartea lui. El singur a mai scos și condus pentru amicii, binevoitorii și autoritățile superioare revista: „Von unseren Blinden“ la Viena timp de 10 ani, apoi revista în puncte reliefate sistemul „Braille“ pentru orbii intelectuali „I. W. Klein“, tot la Viena. A răspândit broșuri de propagandă, anuare și suplimente literare și științifice în tiparul negru și în Braille ca anexe a revistelor sale. Alexandru Mell a fost un prețios colaborator al multelor reviste.

Biblioteca științifică de specialitate cu privire la tiflopedagogie în toate limbile, a fost tot timpul activității sale obiectul preocupărilor sale foarte atente. Ea a fost considerată până la 1919 ca cea mai mare și complectă din toate bibliotecile de acest fel. Dacă nu se putea găsi o carte rară în bibliotecile de specialitate, fie la Berlin, Paris, Roma sau Boston, am putut fi siguri că la profesorul Mell la Viena se găsea, poate chiar în mai multe exemplare. Sub acest raport el a devenit chiar proverbial.

Multe și interesante lucrări științifice în toate limbile, adunate cu un zel de o harnică albină de prevăzătorul dascăl așteptă numai să fie cercetate și folosite pentru a putea da la iveală interesante lucrări științifice.

Ca una din cele mai de seamă realizări ale maestrului este considerat de toată lumea „Muzeul științific și istoric de tiflopedagogie“ care este unicul în felul lui și neîntrecut de nici unul din puținele muzee științifice și istorice de tiflopedagogie ce le avem la Paris, Roma, Berlin, Londra și Boston. Viena se poate cu dreptăți mândri de a poseda cel mai complect muzeu tiflopedagogic. Aici se găsesc aranjate în mai multe sale spațioase, nenumărate vitrine și dulapuri ticsite cu adevărate comori de rarități și chiar unicate. Acest bogat material a putut fi adunat numai grație muncii sale neobosite cât și a priceperii sale în aceste chestiuni, având norocul că a fost ajutat în nizuințele sale de mulți prieteni devotați, cunoscători în materie și colecționari recunoscuți, colaborând cu entuziasm și fiii lui, distinși intelectuali, la înmulțirea pieselor rare ale acestui muzeu.

Între piesele rarissime merită să fie amintite cu această ocazie manuscrisul cantonetelor ale orbului Niccolo de Arezzo din 1450, operile celebrului orb Nicasiu de Voerda publicate în anul 1493 la Colonia, cuvântările celor doi orbi celebri Brandolini publicate în jurul anului 1500, tragedia „Cecaria“ de Caracciolo 1535 a cărei adevărat titlu este „Dialogo di tre ciechi“ 1526, numeroasele scrieri ale poetului orb Luigi Groto (1585), conferințele despre orbire de Martin Crusius din Thübingen și Jean Passerat din Paris, celebra lucrare despre scrierea orbilor a iezuitului Francesco Lana Terzi 1670, publicația originală a lui Erasmus de Rotterdam „Dialogul despre corecta pronunțare a limbei grecești și latine“ 1528, „Consolarea orbilor“ de Erycius Puteanus, Roma 1648, „Il cieco afflito e consolato“ de Vincenzo Armani, Roma 1648, „Dialogue of a blind man and death“ de Englezul Standfast 1590, ediția originală a algebrei publicată de celebrul profesor universitar orb Nicolas Saunderson 1740 și multe alte piese de mare valoare.

Profesorul Alexandru Mell și-a dat perfect de bine seamă că muzeul științific și istoric cu privire la toate chestiunile în legătură cu orbii, trebuie să conțină, în mod ideal, absolut totul ce ar avea și numai pe departe vre-o referire la toate chestiunile orbilor. Și, de fapt, el a reușit prin stăruință asiduă și zelul său extraordinar, ajutat fiind de fiul său ing. Dr. Alfred Mell, azi directorul bibliotecii din Archivele militare a fostei monarhii austro-ungare, un bun și adânc cunoscător atât al tiflopedagogiei cât și al chestiunilor arhivistice și muzeale, să organizeze acest muzeu în așa fel, încât să cuprindă totul ce are vre-o legătură cu orbii din toate epocile vieții și stările sociale ale lor, prezentându-ne prin el o imagine culturală cât se poate de fidelă a lumii orbilor.

În consecință găsim deci în acest muzeu obiectele cele mai variate, începând cu reproducerea plasticei din Tel-el-Amara care reprezintă harfeniștii orbi și până la diagramele sinoptice de psihologie experimentală specială a orbilor de Augustin Krogius. Lăturea tehnică din ramura pedagogiei orbilor

este reprezentată prin nenumărate aparate, mașini speciale și obiecte diferite venite în atingere cu orbii din toate veacurile și dela mulie popoare europene și transoceanice din cele mai îndepărtate colțuri ale pământului. Laturea culturală este reprezentată prin mari colecții de tablouri, pânze originale, gravuri veritabile și ilustrațiuni caracteristice ale orbilor din toate veacurile. În acest muzeu nu lipsește nici marea lespede de mormânt a muzicianului orb Francesco Landini cât și a organistului orb Conrad Pauman 1472 (ambele reproduse în gips). Ca curiozități rare găsim stampe originale de Rembrand, reprezentând pe Tobia cel orb după Biblie, o serie de 13 gravuri originale și deosebit de caracteristice de Cornelius Wael, 1629, cari redau în mod emoționant soarta vitregă a orbilor, caricaturi despre orbi de maestri francezi, englezi și germani și un număr însemnat de portrete, dintre cari cel mai impresionant e cel al filozofului englez Moges. Din aceste colecții interesante nu lipsesc nici stampe xilografice japoneze de o coloratură impresionantă. Una din cele mai prețioase colecții, atașată muzeului, o formează o serie de pânze originale a unor pictori cu renume, reprezentând multe motive și scene din viața orbilor, a unor bărbați celebri și amici ai orbilor, cari toate sunt fixate cu multă pricepere dealungul marei scări de onoare ce duce înspre acest muzeu original. Ar întrece cadrul unei evocări pioase dacă ași mai continua cu enumerarea nu a pieselor comune, ci numai a celor considerate de rare, așezate în acest muzeu. Doresc să amintesc numai cu câteva cuvinte că aici îi găsim și pe orbii compozitori și celebri muzicani, fiind operile lor expuse în loc de onoare precum sunt: Salinas, Martino Pesentii, Fritzen, Stanley, M. Th. de Paradis, și mulți alții.

În aceeași grandioasă colecție, aranjată cu gust fin și cu multă pricepere și cunoștință în materie, îl vedem pe marcel maestru colecționar pasionat, pasionat a tot ce a fost și este în legătură cu orbii.

Marele interes ce-l arăta la orice ocazie pentru tot ce ar putea contribui la adunarea de material pentru a putea cunoaște mai bine orbii cu scopul de a le putea ajuta cât mai eficace, profesorul Mell a fost primul tiflopedagog care a făcut serioase și lungi studii a fiziognomiei și psihologiei lor cu interesante și foarte originale reflexe cari le-a fixat în fotografii luate chiar de el la diferite ocaziuni și ori de câte ori a putut să fie între ei fie la cursuri, jocuri, excursie, lectură, muzică, etc. etc. Această unică colecție ne arată reflexe fațiale, caracteristica mâinilor, ale degetelor, amprentelor și a unor ticuri proprii orbilor nervoși și needucabili.

În altă ordine de idei, Mell a fost un entusiasm și cald apărător al intereselor orbilor, nu numai a orbilor din țara lui, ci în general a orbilor fără deosebire de neam și credință. În aceste nizuinți el a fost ajutat la toate ocaziunile de distinsa și meritoasa sa soție Maria Mell.

Profesorul Mell a dat dovadă de cea mai largă iubire de aproapele său afirmând caracterul lui nobil de om mai ales în vremuri deosebit de grele pentru militarii orbiți în războiul mondial. Imediat ce, în urma rănilor la ochi și cap au început să se înmulțească militarii orbiți în războiul mondial, profesorul Mell s'a pus cu tot aparatul lui mare în serviciul nobilei cauze să alineze durerile celor orbiți în războiu și să-i reeduce pentru o nouă viață. Intrucât instituția condusă de el a fost persoană juridică, el a putut dispune fără multe forme cum credea că este mai bine pentru a putea veni în ajutor cât mai grabnic acelor cari și-au pierdut vederea ca ostași. Imediatul ajutor, dat la timpul potrivit, a adus mult bine celor nenorociți. Fostul „k. k. Blindenerziehungs-Institut“ din Viena a fost transformat în spital special pentru vindecarea rănilor militarilor orbiți la front servind însă mai ales de cămin luminos și liniștit unde au fost reeducați de marele dascăl și ajutorii lui pentru noi profesioniști în viața lor grea ce-i aștepta. Intrucât militarii orbi se recrutau din diferite straturi sociale și cu diferite meserii învățate în viața lor civilă, Mell a căutat, în mod original, să direcționeze și să reeduce pe acești militari orbiți în războiu, pentru profesiunea care o exercita fiecare înainte de orbire și, dacă aceasta nu se putea, pentru o meserie apropiată celei cunoscute, mai ales că nu fiecare din ei se putea acomoda la puținele meserii ce-i exercitau orbii. Acest principiu preconizat de el a dat roade bune și a fost imitat în toate statele beligerante cari aveau soldați orbiți în războiu. Intrucât s'a dovedit în urma unei statistici sumare ce a întreprins Mell între toți acei cari au orbit la front, că 80% din militarii orbiți se recrutează din rândurile agricultorilor, profesorul Mell a înființat un institut special pentru reeducarea acestora la Strass lângă Krems unde ei au putut fi reeducați de oameni specialiști pentru profesiunea lor avută. Unui profesor tiflopedagog român din ținuturile alipite i-a fost dat să fie colaboratorul și asistentul marelui dascăl și pe acest interesant teren de activitate tiflopedagogică.

Mulți Români din ținuturile alipite, militari orbiți în războiul mondial, s'au bucurat de cel mai blând tratament și de îndrumare părintească de către acest adevărat filantrop. Un mare merit și-a câștigat profesorul Mell prin faptul că, deși departe de căminul și de cei cari le-au fost dragi, fiecare militar orb a fost reeducat în limba lui, tipărind el chiar cărți în limba lor maternă și, puțând astfel și Românii să-și aline cel puțin durerile auzind în jurul lor limba patriei lor. Astfel s'au tipărit în Viena mai multe cărți în tiparul orbilor în anii 1914—1918, manifestând profesorul Mell sentimente de adevărat om la un timp când patimile urei de rassă erau mai mult ca oricând mai degrabă o recomandatie și mari însușiri naționale pentru afirmarea sentimentelor patriotice. Această laudabilă activitate a continuat marele dascăl la Viena până la prăbușirea monarhiei austro-ungare.

Țin să mai scot la iveală că în acest timp greu, când ele-

vii institutului de orbi din Cernăuți erau amenințați să moară de foame, neputând fi internați în institutul lor din cauză că o mare parte a Bucovinei a fost câmpul de războiu timp îndelungat, trecând ea când în mâinile Rușilor când în cea a Austriacilor, la cererea conducătorilor institutului de orbi din Cernăuți, profesorul Mell a adăpostit în timpul războiului dela 1916—1918 o mare parte a elevilor orbi din Cernăuți pe locuri gratuite, unde ei au putut să-și continue studiile lor.

După această uriașă activitate și mai ales însă acea din timpul războiului, imediat după prăbușirea Austro-Ungariei, maestrul nepuțându-se acomoda noii forme de stat survenită în patria sa, cere trecerea sa la pensie în primăvara anului 1919, mai ales că i se reproșase și prietenia ce i-o arătau membrii fostei dinastii, dintre cari Arhiducele Carol Ștefan a fost unul din cei mai sinceri admirători ai activității a profesorului Mell, lăsând în mâini mai puțin experimentate rezultatele muncii sale.

În timpul activității sale, el a creat pe lângă cele arătate mai sus și alte instituții anexe și anume cea din Kleinprolling din munții Ausriei de jos și alta la Strass în valea Dunării, lângă Krems, cari serveau ca colonii de vară pentru elevii și internii institutului din Viena. Crearea de colonii de vară pentru orbi în general a fost una din ideile lui favorite, căutând a o populariza în rândurile colegilor săi, arătând în numeroase articole scrise în gazete și reviste foloasele mari ce le aduc ca contribuție în educația tinerețului orb. Pentru a dovedi această afirmație, profesorul Mell a condus prin mai mulți ani consecutivi personal tinerețel orb în coloniile organizate de el la munte și la țară. Aici îl găsim totdeauna în mijlocul elevilor săi orbi, cu cari făcea multe și instructive excursiuni, reînviind în el botanistul, mineralogul și turistul pasionat. Astfel îi învăța și pe orbii să citească în marea carte a naturii multe lucruri cari până atunci erau pentru ei mistere neaccesibile. El a fost primul tiflopedagog care a propagat în mod consecvent idea de a scoate elevii orbi din zidurile școlii pentru a-i face cunoscuți cu realitatea.

Cu tot idealismul lui cald și nobil, profesorul Mell a fost de un realism binefăcător când a fost vorba să precizeze și să enunțe principiile sale tiflopedagogice. Principiul conducător al lui a fost, în contradicere cu alți renumiți tiflopedagogi ai timpului său, ca orbii să fie educați și instruiți nu pentru a forma o specie de oameni aparte, ci din potrivă, pentruca ei, prin educație și instrucție potrivită, să fie apropiați celor văzători și contopiți cu interesele marelui masse a lumii celor cu vedere.

Un principiu sănătos al lui Mell — iar în contradicere cu alții — a fost faptul că admitea ca una patra parte a corpului didactic dela așezământul ce-l conducea, să fie profesori orbi, asigurând la mulți distinși intelectuali orbi o existență onorabilă.

Alături de proprietățile coloniilor de vară, Alexandru Mell s'a îngrijit ca foștii lui elevi orbi, eșiți din institut, să aibă un

adăpost potrivit și posibilitatea să-și poată exercita meseria învățată. Pentru acest scop el a creat cooperative de producție cu internat pentru bărbășii orbi necăsătoriți la Viena, XIII, Baumgartenstrasse, iar prin muncă și stăruință asiduă a distins sale soții Maria Mell, a realizat să înființeze un cămin identic pentru fete oarbe tot la Viena XIII, Bahnhofstrasse cari, împreună cu institutul central și cu coloniile de vară, în ansamblu formau o singură instituție condusă de el.

Institutul de orbi din Viena astfel organizat, a ajuns să fie cunoscut nu numai în interiorul fostei monarhii austro-ungare, dară departe peste hotarele Europei. E lesne de înțeles că mulți tiflopedagogi și amici ai orbilor au ținut să cunoască de aproape opera lui Mell, pentruca întorși în patria lor, să puie și ei la rândul lor în practică cele văzute și realizate la Viena. Astfel s'a creat încetul cu încetul „Mecca“ tiflopedagogiei cunoscută sub numele de „școala vieneză“ care a găsit mulți admiratori și adepți. Aceasta a durat însă numai atât timp, cât Mell a fost conducătorul și îndrumătorul activ în fruntea instituției organizate de el. După retragerea lui, instituția a început să piardă din nimbul și actualitatea ei, ajungând ca în timp numai de 12 ani de la plecarea lui Mell, să nu mai joace azi nici un rol, luându-i alie instituții înaintea. Și aici se adeverește proverbul că „omul sfârșește locul“.

Și noi Românii avem profesori tiflopedagogi eșiți din școala maestrului din timpul dinainte de războiu, cari au contribuit în mod eficace la organizarea institutelor de orbi din țară, dovădindu-se că au făcut frumoase progrese sub conducerea lor, de altă parte au servit ca cadre la formarea tinerilor colegi ai lor pentru profesiunea de profesori medico-pedagogi.

Profesorul Alexandru Mell a avut însă și din timpul dinainte de războiu strânse legături cu țara noastră.

Când mult regretata Regina Elisabeta a pornit cu idea să înființeze la București un mare așezământ pentru îmbunătățirea sorșii orbilor din această țară, a fost și Alexandru Mell între cei distinși de atenția Majestății Sale, cari au fost invitați a contribui la reușita operei proiectate de Regina Elisabeta cu sfaturile sale de încercat tiflopedagog. Alexandru Mell nu numai că a fost un devotat admirător al Reginei și a operei Ei mărețe, ci a fost un bun și atent sfetnic al Reginei Elisabeta în toate chestiunile cu privire la orbi și la organizarea așezământului de orbi „Vatra Luminoasă Regina Elisabeta“ din București, (vezi și lucrarea „R. Monske, Vatra Luminoasă Regina Elisabeta“ București, 1908, pag. XXI și XXII).

Iar când Regina Elisabeta, în dorință de a face cunoscute nizuințele ei în cercuri cât se poate de largi pentru a obține colaborarea tuturor cetățenilor din țară, a organizat cu ocazia expoziției naționale din București la 1906 un chiosc special cu inscripția motto-ului Ei „O para pentru Vatra Luminoasă!“ Elisabeta, împodobil cu piese și tablouri muzeale, tot profesorul

Alexandru Mell a fost acela care a pus la dispoziția Reginei pentru acest chiosc multe și rare piese din muzeul său din Viena, pentru a servi ca material intuitiv și de propagandă în vederea organizării „Vatrei Luminoase“.

Ca semn de recunoștină și dovadă de sentimentele bune ce le arăta Regina sfinicului Ei, se păstrează cu mare sfîntenie de familia marelui dascăl din Viena un portret al Reginei Elisabeta cu autograful Ei, primit ca dar dela Regină pentru serviciile aduse țării.

Viața plină de o muncă cinstită și încoronată de succese și rezultate pozitive a profesorului Alexandru Mell nu au trecut neobservată nici autorităților sale superioare. Pe rînd, el ajunge cele mai înalte trepte din învățămînt, fiind chemat să rezolve concomitent cu conducerea instituțiilor sale, în calitate de consilier ministerial la Ministerul instrucțiunii publice din Viena, toate lucrările cu privire la chestiunile medico-pedagogice de pe întregul teritoriu al fostei monarhii austriace, să îndeplinească funcțiunea de membru permanent în Comisiunea de examinare pentru examenul de capacitate a profesorilor tiflopedagogi și să fie consulent oficial al Ministerului Sănătății din Viena tot în chestiunile arătate mai sus. În baza pregătirii sale științifice și a rezultatelor strălucite cari le-a ajuns, a fost numit încă de guvernul imperial austriac „Hofrat“ (consilier aulic) titular cu toate drepturile aferente ale acestui grad, fiind asimilat cu profesorii universitari.

Ca semne vizibile ale recunoștinței patriei sale din nainte de războiu, a fost decorat cu ordine înalte, iar pentru activitatea sa caritativă din timpul războiului, cu marea cruce a semnelui onorific al Crucii roșii.

El a fost membru și președinte de onoare a multor asociații și societăți străine de protecție și ocrotire a orbilor și a asociațiilor corpurilor didactice medico-pedagogi din multe țări.

Și tânăra medico-pedagogie română cu toate ramurile ei aduce prin prezentele rînduri omagiul ei pios marelui dascăl dispărut. Memoria lui, purtată de operile lui nemuritoare, va rămâne neștersă în sufletele noastre.

* * *

Bolile de ochi și orbirile la copii, cauzele lor, profilaxia și combaterea lor.

De Dr. Alfred Dechner,
oculist, medic școlar la Institutul de orbi și surdo-muți din Cernăuți.

(Continuare și sfârșit).

După ce am amintit pe scurt cauzele orbirei ne vom ocupa acum a mijloacele pentru combaterea și profilaxia ei.

Trecând la discutarea combaterei orbirei putem spune că bolile de

ochi din naștere sunt cauze inevitabile de orbire. Pe de altă parte însă numărul copiilor orbiți de boli de ochi ereditare se poate diminua foarte mult, și anume în două feluri: prin lămuriri generale ale populației, sfaturi practice și deștepte de căsătorie, vizită medicală obligatorie a persoanelor de sex bărbătesc și femeesc în direcția dacă nu suferă de sifilis și tuberculoză înaintea contractării unei căsătorii prin metodele cele mai noi și interzicerea căsătoriei atâta timp cât există boala în stadiu activ. La sifilis analiza sângelui după Wassermann, eventuala analiză a lichidului (cerebral) din spinare. La tuberculoși cercetarea plămânilor cu razele Roentgen, cercetarea și analiza microscopică a sputului. Chiar dacă prin aceste cercetări nu se oferă garanție deplină, totuși după stadiul științei noastre medicinale de astăzi se poate spune în urma rezultatului negativ al analizei că aceste două boli atât de periculoase și atât de dese nu mai vin în considerare în speța din vorbă, astfel că și copiii nu vor fi bolnavi prin ereditate de aceste boli.

A doua cale este aplicarea tuturor acestor măsuri de precauțiune la copiii rezultați din asemenea căsătorii, și tratamentul neîntârziat și cât se poate de îngrijit în cazul unei îmbolnăviri.

Căsătoriile dintre persoanele înrudite de sânge sunt și așa reglementate prin lege.

De cea mai mare importanță sunt măsurile de profilaxie la bolile cauzate prin infecțiuni și cari au ca rezultat orbirea. Așa în primul rând la inflamațiuni blenoragice. Și aci propaganda de clarificare și lămurire a masselor mari ale populațiunii este de mare importanță, urmând să se atragă atențiunea populațiunii asupra urmărilor nefaste ale blenoragiei.

Nu se pot condamna destul de aspru compresele cu urină întrebuințate și astăzi încă în popor ca mijloc băbesc. Nu se poate cere destul de des curățenia cea mai mare.

Necunoștința pericolelor și necurătenia sunt cei mai mari dușmani ai sănătății omului. Însă printr'un procedeu conștient ambii acești dușmani pot fi doborâți.

Femeile ar trebui să fie cercetate minuțios în ultimile luni înainte de naștere și tratate dacă sunt bolnave. Infecția în timpul procesului de naștere se poate evita pe de o parte prin curățenia cea mai mare a organelor genitale femeiești, pe de altă parte prin spălarea radicală a ochilor noului născut.

La nașterile cari au loc în maternități și unde avem un personal bine instruit, pericolul de orbire resp. infecție a pruncului este ca și inexistent. Dar la marele număr de nașteri dela domiciliu în special la cele dela țară, moașele ar trebuie să fie pe de aproape supravegiate de către medicii oficiali, urmând ca la survenirea vreunui caz provocat de neglijența moașei să se aplice cele mai severe și energice măsuri.

Căci procedeu lui Credé constituie un mijloc extrem de eficace pentru evitarea blenoragiei ochilor. Dacă în ciuda aplicării acestui tratament totuși s'ar arăta chiar și numai urma de inflamațiune la noul născut, moașa va trebui să insiste fără întârziere la consultarea unui medic. Asemenea se va atrage atențiunea părinților copilului asupra marelui pericol de infecțiune pentru dânsii singuri. În practica mea am avut deja repetate cazuri, unde părinții numai din necunoștință au consultat medicul când era deja prea târziu și survnise deja o orbire complectă a ochilor.

Și la trachom este principiu suprem al profilaxiei curățenia și evitarea

cea mai severă a unei transmisiuni prin lingerie. În localități contaminate se va arăta ca necesar o cercetare deasă a copiilor de școală, fiindcă în acest mod vom avea în primul rând o situație a bolii ca atare. Găsindu-se un copil bolnav de trachom, va trebui să se examineze toți membrii familiei sale, sau mai bine zis colocuitorii copiilor îmbolnăviți.

O nouă măsură importantă este obligația medicului la anunțarea cazurilor, apoi tratamentul obligatoriu, trebuind însă să se ia după posibilitate în considerare profesiunea bolnavilor, pentru ca aceștia să nu suferă deloc sau numai o diminuare mică a posibilității de câștig, ceea ce se poate realiza prin înființarea unor dispensarii publice după posibilitate gratuite.

Difteria ca cauză de orbire actualmente abia nu mai vine în considerare, decând grație vaccinării cu serul de difterie avem în mână un mijloc apt a reduce la minim pericolul ce-l prezintă odată această boală.

Din cauzele de orbire așanumite spontane la Glaucom o profilaxie a orbirei se va obține numai printr'o operație făcută cât se poate de repede, căci adesea are ca urmare o vindecare, în cele mai multe cazuri însă numai o sistare sau încetinire a mersului boalei.

Referitor la miopie este de relevant că parte din cauzele ei adică cele ereditare cu greu se vor putea înlătura, deoarece interzicerea căsătoriei resp. procreării de copii la părinți miopi ar fi o utopie fără nici un sens. Avem însă mijloace la îndemână pentru a combate până la un anumit grad nașterea și dezvoltarea miopiei, deoarece după cum am expus mai înainte, nașterea și creșterea acestei boli cade în timpul școlăriei și lucrul de lungă durată în apropiere cerut la școală are mare parte din vina acestei boli, cu toate că nu ne putem încă explica cauza ei adevărată, adică nu știm de ce lucrul în apropiere provoacă miopia. Deci va trebui să începem aci cu măsurile profilactice. Se comit multe greșeli de către școlari cu poziția ce o iau la lucrul în apropiere. Prin urmare învățătorii, părinții și educatorii vor da deosebită atențiune poziției ce trebuie s'o ia copiii în timpul lucrului, care va fi normală și dreaptă, ținând ochiul la distanța exactă de 30 cm. dela locul de lucru. Banca pe care șede elevul are mare influență asupra poziției corpului. Din punctul de vedere igienic banca va trebui să îndeplinească următoarele condițiuni: placa mesei să fie după posibilitate puțin înclinată, formând un unghi de cam 12 grade față de planul orizontal. Un moment principal îl formează iluminatul. Tebuie de relevant că atât lumina prea redusă cât și cea prea orbitoare au influență vătămătoare asupra ochiului. Lumina prea mică pentru motivul, fiindcă condiționează o diminuare a exactității vederii, care la rândul ei reclamă o apropiere mai mare a ochiului de obiect pentru a fi văzut mai bine. Astfel se naște o influență nefavorabilă asupra provocării sau agravării miopiei, cât și obosire repede prin surmenare.

Prin urmare orice lucru în apropiere (citirea, scrierea, lucrul de mână) se va evita pe înserate precum și la lumină artificială rea.

Prin lumina prea orbitoare se provoacă un recul, și anume nu numai prin razele vizibile ale luminei albe, ci și prin razele ultraroșii și ultraviolete. Se va evita deci petrecerea permanentă și lucrul în lumina directă și intensivă a soarelui, căci este vătămător vederii.

Marea mulțime a orbilor în urma tuberculozei și sifilisului după stadiul de astăzi a științei poate fi redusă simțitor, și anume dacă se apelează din timp la un medic experimentat. Știm despre multe boli ca consecința

tuberculozei, cari mai înainte deși se tratau, totuși se agravau, provocând pierderea vederii fiindcă nu se cunoștea cauza lor, că prin tratamentul cu Tuberculin sau iradiere cu soare artificial, îmbunătățirea nutrițiunii și alte măsuri se poate evita orbirea. La fel se prezintă cazul și cu sifilisul. Aici joacă încă mare rol concepția atât de răspândită încă, că bolile sexuale ar fi boli rușinoase și deci cei loviți de aceste boli sunt eliminația din societatea onomenească, în loc ca, cum ar fi just, să se considere boala ca accident nenorocit. Sifilisul pe deasupra mai mare și calitatea fatală, arată efectele abia după mulți ani, când se pare că a dispărut orice urmă de boală, și anume în sistemul nervos central unde provoacă distrugerii, provocând cu predilecție o atrofie a nervului optic, ceea ce este egal cu o orbire incurabilă.

Incheind, țin să spun câteva cuvinte și cu privire la purtarea ochelarilor de protecție. În primul rând nu este numai fără nici un senz, ci direct vătămător a se purta permanent ochelari de protecție, fiindcă în acest mod ochiul se face prea sensibil, fără ca aceasta să fie necesar, dezobișnuindu-se de lumina obicinuită de zi, care n'are doară nici un efect vătămător asupra ochiului. Dacă persoanele cari au retina foarte sensibilă sau cari se îmbolnăvesc foarte ușor de inflamația marginilor pleoapelor (blefarită) vor să se ferească de praf pe stradă sau locul de lucru, să poarte ochelari mari în formă de ceașcă, încolore, adică albe. Pentru automobiliști și motocicliști ochelarii mari pot fi înzestrați cu clape laterale.

Incheiu cu dorința, ca grație expunerilor mele de astăzi să aibă ca efect evitarea cel puțin a câtorva cazuri de orbire.

* * *

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Școlile de orbi, surdo-muți, anormali mentali și deviați morali în lumina proiectului de buget al Statului.

Dăm unele spicuri din „Proiectul de buget ordinar al Ministerului Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor“ pe exercițiul 1932. Avem în fața noastră mai întâiu cheltuelile referitoare la personal.

În exercițiul 1932, retribuțiunile personalului didactic, administrativ și de serviciu dela Azilul „Elena Doamnă“ și școlile de orbi, surdo-muți, anormali mentali și deviați morali sunt coprinse în articolul 28 (un articol nou, căci în anii financiari precedenți, numitul azil și școlile de anormali erau înscrise în articolul 27 al școlilor normale).

Iată o recapitulare :

68 pers.	Azilul „Elena Doamnă“	1.771.800	14.340
22 „	Șc. de orbi „Regina Elisaveta“ Buc.	1.194.600	—
19 „	Șc. de surdo-mute din București	664.200	22.440
5 „	Șc. de băieți surdo-muți București	322.200	6.120
34 „	Institutul de surdo-muți Focșani	1.698.300	22.440
51 „	Institutul de orbi și surdo-muți C-ți	1.976.400	22.440
9 „	Instituția de educație Cernăuți	558.600	6.120
8 „	Școala de îndreptare din Iași	398.400	—
198 persoane		Salarii Lei 8.584.500	93.900

EDUCAȚIA DEVIAȚILOR MORALI

DESCOPERIREA „RĂULUI ÎNȚIAL“.

Putem observa atât în lumea oamenilor mari, cât și cea a copiilor, că există în fiecare individ un „ce“, care făcându-l să vibreze printr'o atitudine sau intervenție a unei persoane oarecare, produce o zguduire în tot corpul individului, intocmai după cum ar fi atins de un puternic curent electric.

În urma acestui proces, individul în cauză, aproape în chip spontan, trece la executarea diferitelor acte, sau ia o atitudine oarecare.

Așa că fără să vrea omul, cât de bun ar fi, cât de stăpân pe sine sau moral, are și ceva particular, care îl demască în fața celorlalți indivizi, ce-l observă și cu care vine în contact.

Această particularitate face ca în anumite împrejurări indivizii, apar buni sau agresivi, miloși sau răi, ascultători sau recalcitranți, binevoitori, absurzi, etc.

Aproape nu se cunosc cazuri și de sunt, aceasta mai mult unui procedeu savant, dă o mască eului individual, pentru a face să se spună despre unii oameni, că nu-i poți defini.

Nu-i poți prinde sau caracteriza, fiindcă apar când într'un fel, când în altul de nu știi cum să le zici, să nu păcătuiești. Totuș, zic că e mai mult un joc inteligent, deoarece unui spirit fin de observație nu-i poate scapa niciodată.

Dar acest „ce“ care există în fiecare om și îi dă o notă de particularitate, fie în bine sau în rău, nu vibrează numai sub influența celorlalți indivizi, ci chiar la ori ce fenomen ce lucrează direct sau indirect, precum și în fața tuturor scenelor ce se oferă ochilor sau simțurilor.

Ori cât de mult am căuta să găsim două ființe care puse în fața unui fenomen să rămâie impresionați în acelaș grad, n'am putea găsi, căci nici unul din sufletele noastre nu sunt construite la fel. Se zice de multe ori că sunt suflete identice, aceasta este numai ceva aparent, deoarece ființa noastră prinde groso-modo numai generalitățile, nefiind în stare să prindă și atâtea lucruri de deferențiere, ce sunt imperceptibile nouă.

Cât mister nepătruns cu comori neprețuite nu sunt în jurul nostru? Câte lucruri mari nu decurg dintr'o minuțioasă analiză a lucrurilor mici? Rar și după munci de secole a atâtor generații, se descopăr ici coalea câte ceva, care zgudue întreaga știință de până atunci.

Așa și cu sufletul omului. Câte taine nu ascunde, câte frământări nu ne scapă ?

E foarte interesant a cunoaște acest „ce“ la fiecare individ, căci de multe ori necunoscându-l, pierdem foarte mult. Din contra ;

dacă îl cunoaştem avem de câştigat căpătând bunăvoinţă, interes, ajutorinţă etc. Totodată evităm ades scene neplăcute sau rigorile de care ar fi capabil să le facă.

Dar dacă apare ca o necesitate atât de importantă cunoaşterea oamenilor maturi, fie în orice treaptă socială şi înzestraţi cu tot ce natura a avut mai bun, cred că e mai interesant şi mai important cunoaşterea acestui „ce“ la copiii sau oamenii ce formează treapta cea mai de jos a societăţii, prin felul de zestre cu care natura a binevoit a-i dota.

Pentru copiii răi, vicioşi, dezechilibraţi, copiii cu urme ereditare, care mai devreme sau mai târziu trebuie să-şi facă efectul lor, pot fi socotiţi ca o materie inflamabilă; iar noi ceilalţi oameni ca flacăra unui chibrit.

E deajuns ca să nu fim prevăzători şi atenţi, pentru ca să dăm naştere în ori ce moment la explozii fel de fel.

A cunoaşte această materie inflamabilă din orice copil de natura aceasta, a cunoaşte ceia ce cu alte cuvinte putem numi „răul iniţial“, de unde decurg toate celelalte rele, înseamnă a şti cum să mânuim aceşti copii şi să ne purtăm cu ei, pentru a evita cele mai grozave scene.

În baza unor lungi observaţii, ce erau trecute în fişe individuale şi după minuţioase analize a faptelor elementelor acestora, d. director Atanasie Clarian Ude la Şcoala de Îndreptare Iaşi, un cunoscut pedagog ce şi-a pus toată munca şi interesul în slujba acestei lature de învăţământ, a reuşit să descopere acest „rău iniţial“ la fiecare copil din şcoală sa.

Fiecare copil de aceştia, au câte ceva, care pe cât poţi, trebuie să te fereşti a nu-l stârni.

Neştiind de ce să te păzeşti, cum îl atingi în acest „ce“ izbucneşte, făcându-se insuportabil. Or devine bătăuş, ori recalcitrant, ori fuge, se apucă de furat, de stricat etc.

Trebue o muncă nespuse de mare din partea învăţătorilor pedagogi pentru a-l linişti.

Acest lucru este de o importanţă covârşitoare, pentru un educator în asemenea şcoală.

Descoperind răul „iniţial“ al unor asemenea copii, poţi găsi cu uşurinţă antidotul respectiv.

Rezultatele ce le obţii apoi, sunt cu adevărat uimitoare.

Dacă mulţi indivizi la o vârstă mai tânără sau mai înaintată, în anumite împrejurări, comit cele mai oribile crime, furturi sau monstruoziţări, e tocmai nenorocul ce l-au avut acele persoane, sau mediului ce n'a ştiut să evite acea flăcăra ce a cauzat explozia materiei inflamabile, ce a fost acumulată de acel individ.

Intr'o şcoală cu asemenea copii, precum şi în societate, evitarea unor asemenea atingeri, este din cele mai eficace.

Dumitru D. Scorpan,
Institutul de Educaţie Cernăuţi.

EDUCAȚIA ANORMALILOR MENTALI

Problema patologică.

(Rezumat după Psihologia copilului și pedagogia experimentală de Dr. Ed. Claparede).

Patologia mentală a copilului interesează psihopedologia și pedotehnia. Cunoașterea abaterilor minții și cauzele lor e un mijloc de a salva pe copilul care suferă sau de a-l păzi. Putem privi turburările mentale sau din punct de vedere medical, ca boale (psihopatologie), sau din punct de vedere psihologic, ca procese cu înfățișări speciale, de cari trebuie să ne dăm seama (patopsihologie). Psihopatologia face parte din domeniul medicinei, iar patopsihologia din domeniul psihologiei.

Un copil este anormal sau bolnav? Chestiunea aceasta nu e ușor de deslegat. Pe un elev leneș, zădarnic îl imboldești, îl pedepsești; el n'ascultă, nu-și face temele. Se impun deci întrebările: „Copilul acesta este simplamente leneș sau bolnav? „Un copil leneș poate fi în întregime normal? „Leneșii se pot împărți în două categorii: acei cari nu voesc să muncească și acei cari nu pot să lucreze. Ultimii sunt bolnavi, primii însă nu. Dacă un copil poate ceva și nu vrea, de ce nu vrea? În cazul acesta pot fi cauze de ordin patologic. Înșă un copil care nu poate nu e, în mod necesar, bolnav; el poate fi un copil care n'a înțeles, care s'a descurăjat, etc., deci motive ce nu sunt de ordin patologic. Un copil bunăoară manifestă deprinderi vicioase. Dacă e vorba numai de o deprindere rea, atunci putem socoti lucrul ca intrând în domeniul normalului și putem îndrepta copilul prin mijloace educative. Totuș ar putea fi vorba de un fenomen patologic. Așa sunt bunăoară niște viermușori, oxiurele cari năpădesc câteodată în extermitatea inferioară a intestinului și provoacă mâncărimi violente, ce fac pe copil să se scarpine. În cazul acesta, deprinderea scărpinării se va putea îndepărta mai bine printr'un vermifug și o spălătură, decât prin pedepse. Tot așa și unele turburări ale vorbirii, ce sunt de obicei socotite ca deprinderi rele și aduc copiilor dojeni și pedepse, sunt adesea simptomele unei afecțiuni nervoase, de care copilul e ner responsabil. Oare întârzierea în dezvoltare este totdeauna o manifestare patologică? Nu. Printre elevii inapoiat din școalele primare, vom găsi mulți copii, la care întârzierea nu va fi explicată nici prin neglijența părinților, nici prin cea mai mică urmă de boală actuală sau trecută. Aceste cazuri le putem trece la rubrica: Întârziere prin dezvoltare înceată, care, la rândul ei, e o întârziere fiziologică, opusă precociității.

Din aceste exemple rezultă interesul de a stabili dacă un fenomen este patologic sau nu; în primul caz, fenomenul intră în competența pedagogului, în al doilea caz, în cea a medicului. De altfel, în multe cazuri, colaborarea educatorului și cu medicul e de dorit. După cum am văzut din exemplele de mai sus, un fenomen dat nu poartă totdeauna pecetea naturii lui normale sau patologice. Sub aceeași înfățișare, el poate fi și unul și altul, după cauza care l-a produs.

Definiția normalului și anormalului e o chestie contraversată. Pentru filozofi și moraliști, normalul e ceea ce este așa cum trebuie să fie. Pentru biologi, normal e ceea ce se întâlnește mai des în speță; în accepțiune empirică 5 degete e normal pentru mâna omului. Dar pentru ei, normal mai are și o accepțiune teleologică: „Este normal ceea ce tinde la conservarea individului sau a speții“. Aceste două normalități cari dealtfel nu se potrivesc exact, tind să coincidă, fiindcă variațiunile folositoare, la început aberațiuni, pot ajunge să devină caracteristice, deci normale, pentru grupuri noi. În sens empiric, anormal nu este sinonim cu patologic. Anormalul constituie o variație. Șase degete la o mână nu e un fenomen morbid, căci al 6-lea deget poate fi sănătos, fără să prezinte vreo caracteristică a stării patologice. Și creierul unui microcefal poate fi sănătos din punct de vedere al constituției țesăturilor; acest creier e de o dimensiune redusă, însă nu e bolnav; e deci o monstruoșitate, nu o boală. Din punct de vedere teleologic, boala intră în anormalitate, căci aceasta cuprinde tot ceea ce împiedică adaptarea copilului la mediu, deci tot ceea ce este împotriva conservării individului. Când vorbim de „copii anormali“ e vorba, bine înțeles în marea majoritate a cazurilor, de copii cu semne patologice.

Confuziunea dintre anormal și bolnav n'are însemnătate, în practică. Totuș sunt cazuri, în cari distincțiunea poate fi făcută cu folos. Lucrul cel mai bun ar fi, dacă am recurge la cuvântul „anomal“, care însemnează neregulat, actualmente confundat cu anormal, pentru a arăta variațiile nepatologice, și în fine dacă am păstra „anormal“ pentru a arăta tot ceea ce este mpotriva regulei, a legii, deci și anomal și patologic. Atunci am avea „anormali“, adică „anormali“ cu anomalii, cu monstruoșități pe de o parte, și „bolnavi“ cu leziuni, cu dezintegrări, pe de altă parte. Neapărat că și anomalii pot avea pe deasupra și boale. Adeseori cele două fenomene se împreună una cu alta.

Chestia anormalității e legată de aceea a degenerării. Pentru psihiatrul Morel, degenerarea e o deviație bolnăvicioasă a tipului normal, deviație caracterizată prin faptul că este ereditară. Cuvântul degenerare a luat diferite înțelesuri; în vorbirea curentă, termenul acesta se întrebuințează pentru a arăta un individ pătat din punct de vedere ereditar, un individ care a pierdut unele funcțiuni indispensabile adaptării la mediu. Totuș socotim ca stigmat de degenerare unele particularități, ce nu sunt decât anomalii.

Terminologia de normal și anormal e încă nehotărîtă.

EDUCAȚIA COPILOR SURDO-MUȚI

METODA ORALĂ (directive și generalități).

De Gheorghe Atanasiu,

directorul Institutului de surdo-muți din Timișoara.

Metoda orală a luat ființă din însăși mecanismul fiziologic și psihic al vorbirii articulate. S'a constatat normalitatea copi-

lului surdo-mut, s'a constatat că organele fonatoare ale copilului surdo-mut, sunt intacte, capabile de-a îndeplini mecanismul fiziologic al vorbirei și că numai pasivitatea lor, datorită lipsei auzului le-a imobilizat și creeat imposibilitatea de-a reda vorbirea.

În acelaș timp s'au cercetat legile fonetice ale vorbirei și s'a ajuns la convingerea că demutizarea surdo-mușilor e posibilă. Schișând, legile fonetice se pot enumăra :

1. Organele fonatoare să fie intacte și normale. Să nu aibă leziuni sau diformități.

2. Să aibă un suflu normal al respirației. Plămâni sănătoși și dezvoltăți, respirația normală și capacitatea de rezonanță a pieptului, laringială și bucală asemenea normală.

3. Să aibă controlul auditiv (adică simțul auzului) care să realizeze imagina cuvântului, idei și să ajute formarea imaginilor auditive și centru motor al articulației.

4. Organele fonatoare să aibă flexibilitatea și mobilitatea ce se cere pentru realizarea fiecărui sunet aparte.

5. Să aibă mediul favorabil precum și puțința de-a învăța carte, pentru dezvoltarea vorbirei.

Enumărând aceste principie pentru surdo-muși, putem da următorul răspuns : 1. Normal este ? Da. 2. Plămânii sunt sănătoși ? Da. 3. Are suflu necesar și știe să întrebuițeze respirația în vorbire ? Nu ! Atunci îi ordonăm respirația și-i întuim caritatea pulmonară prin exerciții de respirație. 4. Organele fonatoare sunt normale, n'au leziuni, nu sunt diforme ? Nu ! Cercetările medicale au răspuns că organele fonatoare sunt normale, n'au leziuni și nu sunt diforme, dar n'au flexibilitatea și mlădierea necesară. Facem ex. de flexibilitate și mlădiere a organelor fonatoare. 5. Are simțul auditiv ce constituie controlul auditiv al vorbirei ? Nu ! Atunci cu ajutorul simțului tactil și vizual inișiem pe surdo-mut în mecanismul fonetic al sunetelor, realizând mijloc premergător ex. de articulație, fonetizare și cetirea de pe buze. Și în așa fel, constituim pentru demutizare, o serie întreagă de principii și exerciții, în urma cărora putem intra în faza cuvântului și frazei articulate.

Metoda orală și-a avut și-și are (tinde să-și aibă) trei ramificațiuni de aplicare : 1. Metoda silabisirei, 2. Metoda cuvântului normal, 3. Metoda globală.

Ne punem întrebarea, care dintre aceste 3 ramificațiuni, economisește timp, răbdare, muncă și cu ce anume elevi surdo-muși putem lucra și pentru a putea răspunde să le examin pe rând.

Metoda silabisirei ignorează cuvântul. Sunetele învățate se leagă între dânsele, fără nici o altă tendință de cât de-a face fonetizare, articulație și cetire de pe buze.

De ex. : aba, afa, ava, ala, oho, pana, bona, fona, vana, lono, hono, etc.

Toate elementele fonetice ale vorbirei se exercitează (fonetizare, articulație, cetire de pe buze) treptat în vre'o 200 de lecțiuni, care natural, cer mult timp. Elevul surdo-mut nu știe ce

pronunță și toate exercițiile și articulațiile, nu sunt pentru dânsul decât o bizară alcătuire de sunete, ce-l plictisesc și chiar îl descurajează în învățarea vorbirii.

Deabia mai târziu, se intră în perioada cuvintelor ușoare, având ca normă de alegere vocalele și silabile. Adică. Cuvintele de-o silabă, două și trei etc cu vocala a, apoi cu vocala u, i, o, e, etc. În asemenea fel se procedează cu diftongii. Urmează perioada cuvintelor sistematizate, a frazelor și predarea cunoștințelor ciclului primar.

Metoda silabisirei cere un îndelungat timp, răbdare, un plus de muncă și nu prezintă nici un interes pentru copilul surdo-mut.

Metoda cuvântului normal consta pe baza acelor principii, dar cu totul altfel aplicate. După ce s'au făcut pregătiri preliminare și necesare unei buni articulații, se intră în predarea sunetelor în ordinea legilor fonetice. Pronunțarea unui sunet să ajute pronunțarea altui sunet nou. Mecanismul sunetului nou să completeze mecanismul sunetului vechiu. Odată două sunete cunoscute, va alcătui un cuvânt (pa) și de aici înainte, fiecare sunet nou, va forma și un cuvânt nou, cu celelalte sunete știute. Cuvintele noi deșteaptă interesul copiilor surdo-muți și realizează ex. de articulație și cetire de pe buze, cu acelaș rezultat, urmărit cu metoda silabisirei. Economisește timp și muncă.

Metoda globală constă în predarea deodată a unui cuvânt întreg. Copilului îi se prezintă un obiect, ființa (natural imagina) dedesubtul căruia stă scris „cuvântul“. Copilul surdo-mut va trebui să pronunțe deodată cuvântul, natural cu greșeli, aidoma copilului normal la începutul deprinderii vorbirii. Metoda globală își are condițiuni:

1. Să se înființeze un an pregătitor, în care timp să se facă ex. pregătitoare.

2. Copiii surdo-muți să fie selecționați, lucrându-se numai cu copiii bine dotați. De preferință copii cu resturi auditive.

Și acuma, în fața acestor trei procedee ne punem întrebarea, pe care s'o preferăm. Germanii susțin să împrumutăm din ambele trei procedee; norme și directive în metoda orală, accesibilă și cu folos, atât pentru profesor cât și pentru elevii surdo-muți.

Redau, cu rezerva unei discuții, norme generale accesibile demutizării surdo-muților:

1. Anul pregătitor, care ar consta în jocuri bine alese, în legătură cu mecanismul fiziologic și psihic al vorbirii precum și cu dezvoltarea fizică și intelectuală a copilului surdo-mut adus pentru demutizare.

2. Intense și serioase exerciții de respirație, alternate ca gimnastică ritmică a corpului în orele afară de clasă.

3. Exercițierea și dezvoltarea pipăitului și văzului.

4. Exercițierea organelor fonatoare, în vederea mecanismului fonetic.

5. Ex. de fonetizare. Înainte de a se preda un cuvânt să se facă fonetizarea sunetelor. De ex. cuvântul d o p. Fonetizăm: d-o; d-u; d-a; d-ă; d-e; d-i. Fonetizarea se face întotdeauna cu noua consoană sau ultimă predată.

6. Ex. de articulație, care constau nu în silabisirea fără înțeles ci a cuvintelor înțelese și predate în succesiunea legilor fonetice și ușurința lor la pronunțare, realizând și cetirea de pe buze.

În asemenea caz, după două sute de lecțiuni copilul va fi stăpân pe respirație, organele fonatoare, fonetizare, articulație și va ști să pronunțe peste 200 de cuvinte, precum și mici propozițiuni în legătură cu activitatea sa zilnică.

Metoda orală aplicată în sensul acesta, poate realiza învățământul surdo-mușilor în două cicluri.

1. Învățământul inferior al surdo-mușilor cu durata de 4 ani și ca scop, demutizarea.

2. Învățământul superior al surdo-mușilor, cu durata de 4 ani și cu scop: „predarea cunoștințelor din cele 4 clase primare“.

Cum, vom discuta în viitor.

* * *

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gândirea și vorbirea.

De Dimitrie Rusceac.

(Urmare și sfârșit).

Atât limbajul auditiv cât și cel vizual sunt procese motrico-psiice în cauza unor funcțiuni biosociale. Între limbajul auditiv și cel mimic, primitiv și nederivat din limba vorbită, există o deosebire distinctă. Primul lucrează cu simboale acustice, optice și kinestezice; al doilea poate lucra numai cu simboale kionoptice și kinestezice. Prin urmare și construcția sintactică a limbajului auditiv diferă de cea a limbajului mimic, care la rândul său nu e făcut pe baza unei limbi naționale. În fine și structura sufletească a copilului normal, obișnuit cu mănuierea limbajului auditiv, diferă de constituția psihică a copilului surdo-mut, deprins numai cu aplicarea limbajului mimic primitiv.

Simboalele limbajului prin gesturi favorizează gândirea concretă, în vreme ce limbajul vorbit îl ridică pe om la cugetarea abstractă. Limbajul vorbit posedă legi fonetice, lexicale și sintactice, cari arată cum trebuie să se întocmească „frazele“ de către cel de le construște. Limbajul mimic primitiv înșiră gesturile pur și simplu unul după altul în mod agramtical. Voind să învețe limbajul vorbit, copilul surdo-mut trebuie să-și schimbe sistemul de expresiune, dar și structura sufletească. Cine vine în situația de a-și așterne gândurile sale pe hârtie, cunoaște și efortul cerut pentru a trece dintr'un sistem într'altul. Copilul surdo-mut trebuie să contracteze obișnuința limbajului vorbit, care va provoca în structura sa sufletească o serie întreagă de funcțiuni noi. Cu drept zice Stern („Die Kindersprache“), că limbajul se naște pe baza unei convergențe a concurenților externi și interni, adică pe temeiul unei cooperări a impresiunilor din lumea externă și a eforturilor in-

dividuale interne. Iar Cassirer („Philosophie der symbolischen Zeichen“) arată cum caracterul legilor ce dominează formațiunea limbajului uman e exprimat prin trei faze : cea a expresiunilor mimice, cea a expresiunilor analoge și cea a expresiunilor simbolice propriu zise. Copilul surdo-mut care nu cunoaște limbajul auditiv, se găsește pe treapta expresiunilor mimice : el trebuie ridicat la nivelul expresiunilor analoge și promovat apoi la treapta expresiunilor simbolice propriu zise. Creierul uman se naște cu predispozițiuni cerebrale de localizare a funcțiilor, rămânând ca educațiunea și eforturile individuale să determine fiecare părticică a scoarței în scopul de a se transformă din teren incult și inutilizat în centru cortical activ și în sediu pentru înalte funcțiuni intelectuale.

Știm că în stadiul prim de dezvoltare, când apare materia nervoasă mai inferioară, ce constituie așa numitele centre sensoriale motoare, creierul nu e în stare să elaboreze decât acte mentale inferioare, cum sunt bunăoară intuițiunile. Pe măsură ce apar noi și mai superioare părți de creier, cum sunt centrele sensoriale de asociațiune, se vede și puțința de a elaboră acte psihice din ce în ce mai superioare, cum sunt : noțiunile, judecățile și raționamentele. Intuițiunile constituie un material mental inferior, de care se servește gândirea intuitivă. Formarea de noțiuni, judecăți și mai ales raționamente face parte din viața sufletească superioară, deci din gândirea abstractă, categorială, logică. Copilul surdo-mut, obișnuit cu gândirea intuitivă și condamnat deci la o viață sufletească inferioară, trebuie să fie promovat la cultura sufletească superioară, la gândirea abstractă. Instrucțiunea va purcede de la concretism, de la intuițiuni, de la gândirea intuitivă, a cărei vehicul poate să fie și limbajul prin gesturi ; însă ea va trebui să apeleze și la centrele sensoriale de asociațiune, la formele de abstracțiuni, în scopul de a promovă cultura sufletească superioară a copilului surdo-mut prin formarea de noțiuni, judecăți și raționamente, prin dezvoltarea gândirii abstracte, a cărei vehicul poate să fie numai limbajul auditiv. Cunoscând noi formele de abstracțiuni, ce corespund fiecărei vârste a copilului surdo-mut, vom putea să procedăm gradat, metodic în învățământul de demutizare, astfel ca prin exerciții potrivite de limbă să promovăm dezvoltarea centrelor de asociațiune, ajutându-l pe elevul surdo-mut să ajungă la plenitudinea dezvoltării sale mentale.

Cine vorbește, acela gândește. Explicațiunea e ușoară, căci comunicările dintre indivizi se fac, în mod obișnuit, pe calea expresiunilor lingvistice, zise „verbale“ sau „glosice“. Între gândire și expresiunea ei prin cuvinte s'a făcut succisiv o asociațiune definitivă : un reflex psihomotor verbal. Oare cum o fi gândind un surdo-mut din naștere, la care nu s'a putut stabili un astfel de reflex ?

Înainte de a răspunde la această întrebare, iată ce povestește surdumul Ballard, în autobiografia sa : „Am o amintire vie de plăcerea ce simțeam la privirea diferitelor scene prin care treceam, observând fazele deosebite ale naturii, atât însuflețite cât și moarte, deși nu puteam începe vreo convorbire, din cauza infirmității mele. În timpul acestor preumblări, cu doi sau cu trei ani înaintea inițierii mele în rudimentele limbii scrise, începui a-mi pune însumi întrebarea : Cum s'a făcut lumea-aceasta? Când se prezintă spiritului meu această problemă, mă pusei a o medita mult timp . . . Vârsta mea eră atunci între opt și nouă ani“. Atunci, el gândia deci fără expresiuni

verbale, căci nu cunoștea limbajul articulat. Învățând limbajul scris, el a trecut în sistemul gândirii verbale, bazate pe imaginile optice ale cuvintelor grafice. Dar să mai cităm și cazul surdo-mutului K. V. Teuscher, care la adolescență nu și-a putut aduce aminte, cum a gândit în tovărășia limbajului prin gesturi, în timpul copilăriei sale. Iată ce zice el : „Wenn ich geschriebene Worte bloss sehe, sogleich gesellt sich unvermutet ihre Artikulation bei, so dass die Seele artikulierend liest, auch wenn sie still liest und denkt. Dieses Denken ist ein inneres Sprechen, so dass die artikulierten Laute mir immer als Form des Denkens erscheinen, wie auch die Schriftzeichen, sobald das Auge sie sieht, sogleich in artikulierte Laute sich einkleiden“. In fine mai cităm și cazul surdo-mutului J. Obhlidal (Ueber das Denken und Sprechen der Taubstummen.) care se exprimă astfel : „Hat der Taubstumme aus welchen Gründen immer die Artikulation als Verkehrsmittel aufgegeben, so folgt daraus keineswegs, dass er sie auch als Denkmittel aufgegeben hat. Sie dient ihm in diesem Falle auch dann noch immer als Denkmedium, so oft er in der Wortsprache aktiv oder passiv zu tun hat. Auch die unbeholfensten Sprechbewegungen erfüllen den Zweck der Selbstmitteilung vollkommen. Allerdings haben die psychologischen Sprechbewegungen ihr Fundament in den physischen. Müssen aber deshalb die ersteren genau so unbeholfen, genau so geartet sein wie die letzteren ? Das glaube ich nicht. Sicher aber ist es, dass bei einem solchen Taubstummen das verbale Denken nach Absehung der Betonung genau so beschaffen sein und verlaufen wird, wie oben angedeutet, vielleicht entsprechend langsamer. Er wird dabei nämlich seine Sprechorgane ganz ruhig bleiben, nur deren Muskeln leise, fast unfühlbar, spielen lassen und sich den Denkinhalt doch vollkommen verständlich machen können“. Aceste citate aduc lumină în domeniul gândirii surdo-muților.

O întâmplare la care asistă copilul surdo-mut din naștere, o stare sufletească prin care trece, la început, poate nu-i destăinuște nimic, creierul său nefiind obișnuit cu gândirea verbală. Dar oricât de rudimentară inteligență ar avea, ea s'a impresionat într'un chip specific, adică după propria-i construcțiune psihologică, de acel eveniment trăit. Profesorul de surdo-muți trebuie să prină la lumina conștiinței operațiunea de impresionare a evenimentului trăit, ce s'a format în mecanismul intelectual al copilului surdo-mut și să-i dea un echivalent vizual sub forma cuvintelor. De cuvântul pronunțat sau scris, deci de semnul exterior al coprinului de idei ce formează noțiunea, nu se asociază în mintea surdo-mutului percepția auditivă, adică suntele ce alcătuiesc acest cuvânt, ci numai cea vizuală, adică literele ce redau grafic cuvântul și mișcărilor vizibile ce însoțesc rostirea cuvântului. Dar prin limbaj înțelegem orice fel de manifestație exterioară, deci orice fel de semne destinate să simbolizeze niște stări sufletești. Fiindcă cuvântul vorbit, cel grafic, gestul, dactilologia și diferitele semnale optice formează tot atâtea feluri de limbajuri deosebite, trebuie să deducem că există o facultate generală de limbaj, care prezidă la toate modurile de expresiune și care, după scrierile lui Broca, se poate defini ca „facultatea de a stabili o relațiune constantă între idee și un semn, fie aceasta un sunet, un gest, o figură sau un desen, de orice fel“. Deci în mod necesar urmează că omul normal, pe de o parte, își are limbajul său de cuvinte, iar surdo-mutul, pe de altă parte, sistemul său de

semne, prin care-și exprimă intenționat ideile, sentimentele și dorințele. Vorbirea apare ca o exteriorizare materială prin cuvinte a strărilor sufletești ale omului normal, ajunse imagini stabile — noțiuni — și legături logice — judecăți. Dar și gesticularca se ivește ca o sensibilizare materială prin gesturi a stărilor sufletești ale surdo-mutului, devenite imagini stabile — noțiuni — și chiar judecăți. Deci și surdo-mutul, care nu vorbește în graiu viu, găsește asemănări și deosebiri între lucruri și fenomene; și el formează noțiuni, și el caută să dea o explicare lucrurilor și fenomenelor, și el gândește după gradul forțelor lui intelectuale și după nivelul limbajului mimic, de care se folosește.

În procesele gândirii nu se pot mânui decât impresiunile culese cu ajutorul simțurilor. Dacă omul normal gândește de obicei în acompaniamentul cuvintelor, aceasta nu se datorește faptului că auzul ar fi cel mai însemnat simț, ci pentrucă se pretează mai mult la comunicarea interindividuală. Surdo-mutul nu poate beneficia de impresiuni auditive, pentrucă nu le poate culege, astfel că nu-i rămân decât imaginile vizuale, tactile, olfactive și gustative. Prin urmare, gândirea surdo-mutului nu poate fi decât vizuală și tactilă, păstrându-și cea vizuală însă supremațiunea. În viața fiecărui individ există o epocă, în care el nu gândește verbal, pentrucă nu poate vorbi și pentrucă nu înțelege cuvintele auzite. Aceasta se întâmplă în copilărie, sub vârstă de 2 ani. În această epocă, gândirea copilului e vizuală, olfactivă, gustativă, numai verbală nu. În curând, copilul normal începe să învețe cuvintele auzite dela alții, începe să gândească și verbal, tot mai mult verbal, până la pubertate când în mod obișnuit — nu la toți — se stabilește definitiv sistemul gândirii lingvistice, numit și gândire prin forme (modele, scheme)*, după care se construiesc judecățile. Acest sistem trebuie să-și însușească și copilul surdo-mut. Reprezentările auditive nu pot însoți gândirea surdo-mutului din naștere. El va gândi numai în acompaniamentul reprezentărilor vizuale și tactice ale limbajului auditiv. Sub influența educațiunii școlare, gândirea sa va decurge tot mai puțin în stilul limbajului prin gesturi și tot mai mult în schemele propozițiilor limbajului auditiv. Vederea unei bomboane îi aminștete copilului surdo-mut dulcele ei specific și atunci el efectuează judecata analitică: „Bomboana este dulce“. În această judecată avem doi termeni: bomboana ca aspect vizual, tactil, olfactiv și dulce ca aspect gustativ, ambii termeni fiind imagini. Din acești termeni primul produce pe celalalt. Făcând o „judecată“, arătăm legătura sau raportul dintre două noțiuni. Bunăoară în judecata: „Elevul scrie“, arătăm că între „elev“ și „scriere“ e un raport de convenență (de potrivire); însă în „Elevul nu slugărește“ e un raport de neconvenență, căci „elevul“ nu poate fi „slugă“. „Laptele e alb“, dar „Cerneala nu e albă“. Cu noțiunea de „alb“ se poate uni noțiunea de lapte, însă nu se poate uni noțiunea de „cerneală“. Exprimarea raportului de convenență sau neconvenență prin vorbire constituie „propozițiunea“. Cuvintele singuraticе, ca: profesor, elev, școală, se pot întrebuința numai rar, fiindcă nu exprimă decât niște noțiuni simple; nici grupele de cuvinte, ca: profesorul meu, elevul surdo-mut, școala primară, nu exprimă o judecată. Abia legăturile de cuvinte, ca: „Profesorul instruește. Elevul scrie. Școala este mare“, sunt judecăți, sunt raporturi, pe care gândirea le stabilește între subiect și predicat; fără astfel de raporturi nu poate să existe nici o propozițiune. Când și cum obține judecata exprimată prin

vorbe înțelesul unei propozițiuni? La baza judecării se află un eveniment trăit, o convingere, o certitudine privitoare la un raport, ce deslușește claritatea faptului lingvistic. Propozițiunea: „Dunărea se varsă în Marea Neagră“, stabilește un raport prin vorbe; cetitorul care cunoaște limba, va deduce raportul din această propozițiune; raportul s'ar putea deduce și dintr'o hartă geografică sau dintr'o fotografie. Punctul culminant al propozițiunii e convingerea. Cine spune ceva, își ia o răspundere asupra sa, nu pentru veritatea, ci pentru veracitatea spusei sale. El e stăpânit de o convingere privitoare la raportul înfățișat. Propozițiunea afirmativă manifestează convingerea vorbitorului. Noțiunea, despre care se afirmă ceva, e subiectul, iar însușirea atribuită unei noțiuni predicatul judecării. Logica controlează adevărul cuprins în judecată. Gramatica, sora ei dreaptă, guvernează formele pe cari cuvintele le iau în vorbire. Cine gândește corect, acela vorbește corect. Dela gândirea lui intuitivă, copilul surdo-mut se avântă înspre gândirea categorială, ce abundă în abstracțiuni, în reflexiuni rezimate pe raționamente. Elevul surdo-mut, cu o viață intelectuală săracă, primește la început cuvinte, cari la rândul lor sunt luate aproape în întregime din lumea concretă a simțurilor. Conform gândirii sale intuitive, el se servește cu predicție de termeni ce desemnează o calitate unită cu obiectul ei, deci de lucruri concrete, cum e bunăoară termenul: „apă caldă“. El cu vocabularul lui sărac încă nu poate concepe termenul ce exprimă calitatea în afară de obiectul ei, cum e de pildă termenul „căldură“, care este o pură creațiune abstractă a spiritului. Incetul cu incetul, el trebuie să parcurgă fazele gândirii dela omul primitiv până la raționamentul omului cu o viață intelectuală bogată, care are prin urmare și un limbaj bogat. Un vocabular de vreo 200—300 de cuvinte articulate însă nu poate constitui rudimentele limbajului vorbit, dacă nu intervine propozițiunea, forma elementară a gândirii.

Dela noțiuni, copilul se ridică la idei prin judecări, apoi la raționamente. Pentru ancorarea noțiunilor abstracte, el are nevoie de simboalele cuvintelor. Dar ideea, gândul, nu e decât o unire spirituală de două sau mai multe noțiuni în scopul de a arăta raportul dintre ele. Noțiunea e simplă, însă judecata e complexă; pentru exprimarea ei, ea are nevoie de cel puțin doi termeni: unul de determinare (subiect) și altul de caracterizare (predicat). De pildă: Elevul e o ființă (natură constitutivă). Aurul e metal (modalitate materială). Cercul e rotund (modalitate spațială). Omul trăește (manifestare temporală). Creionul cade (manifestare de mișcare). Apa e rece (valoare afectivă). Lupul e fioros (valoare emoțională). Copilul vorbește (valoare utilitară pentru el). Aceste judecări sunt exprimate prin propozițiuni alcătuite numai din subiect și predicat, având un înțeles deplin, arătat prin unul dintre modurile verbului. Astfel de propozițiuni simple pure privesc numai natura existenței sau manifestările ei naturale, ca bunăoară: „Soarele lucește“. Când formulăm această judecată, înțelegem că, întotdeauna, soarele lucește și de aceea propozițiunea apare complectă. Dar când spunem: „Elevul scrie“, propozițiunea nu e complectă decât atunci când i se adaugă un obiect asupra căruia se îndreaptă manifestarea arătată prin verb, ca bunăoară: „Elevul scrie tema“. Această propozițiune amplificată mai are în afară de subiect și predicat și un al treilea termen, un complement care indică o particularizare a predicatului. Dar și subiectul poate avea lângă el un cuvânt care să-l caracterizeze, ca bunăoară: „Elevul

meni: subiect, predicat, atribut și complement. Dacă întrebăm în vorbire nusiilor scrie tema“. Deci propozițiunile dezvoltate pot avea până la patru termi unul dintre termenii propozițiunii, atunci propozițiunea este eliptică, defectivă ca : Fulgeră. Tună. Plouă. Se întunecă. E cald. Cuvintele acestea arată o manifestare unitară, care nu are nevoie de alte lămuriri pentru înțelegerea dintre oameni. Însă propozițiunile : „Vorbesc. Știi. Cetim.“ nu sunt defectivă, fiindcă în limba românească nu e nevoie de arătat pronumele personal pentru verb, întru cât terminațiunea îndeplinește ea singură acest rol. Totuș pentru surdo-muți e mai bine să nu lipsească n aceste propozițiuni pronumele personale, de care se folosesc de altfel limbile franceză și germană. Propozițiunea verbală, în care verbul exprima un proces (de ex. „Băiatul umblă“) și conține noțiunea principală, poate să fie compusă dintr'un termen, ca bună vară : „Umblă. „Propozițiunea nominală însă în care se exprimă ceva despre altceva, trebuie să fie alcătuită din doi termeni : subiect și predicat. De multe ori, subiectele asemănătoare pot avea acelaș predicat, iar predicatul asemănătoare acelaș subiect. În propozițiunea contrasă : „Elevul vorbește, scrie și cetește.“ avem trei predicate asemănătoare, care pot da naștere la trei propozițiuni izolate. Omul din popor se folosește în vorbire cu predilecție de propozițiuni izolate. Și copilul surdo-mut se folosește în mod necesar de propozițiuni izolate. Judecata presupune o ați mare subiectivă de simțire sau de gândire. De obicei, această afirmație se face printr'o propozițiune simplă (Apa curge), sau dezvoltată (Apa curge la vale), sau în fine printr'o frază : „Știu că apa curge la vale“. Scopul acestor propozițiuni compuse — numite și fraze — este raționamentul, care rezultă din împerecherea a două judecăți în așa fel încât înțelesul unuia dintre ele să fie explicat de celălalt. De aici rezultă că mai toate propozițiunile compuse sunt cauzale, după cum vedem și din următoarele exemple : Mănânc, pentru că sunt flămând. Beau apă pentru că mi-e sete. Merg la școală, pentru că vreau să învăț lucruri bune“. Prin raționamente, omul se ridică la gândirea cauzală. Propozițiunea, a cărei înțeles se explică cauzal, iar uneori numai se lămurește sau se întregește, este principală, iar propozițiunea care explică cauzal, lămurește sau completează înțelesul propozițiunii principale e subordonată, denumită și secundară. Fraza poate fi alcătuită numai din propozițiuni principale, care la rândul lor sunt coordonate ; ea poate fi compusă și dintr'o propozițiune principală și una sau mai multe subordonate. Omul din popor se folosește mai mult de propozițiuni coordonate, decât pe cele subordonate. Și la surdo-mutul inițiat în rud mentele limbajului vorbit putem observa că propozițiunile frazei lui se alătură una de alta mai mult prin coordonare de cele principale, decât prin subordonare. Rezultatul gândirii se poate exprima printr'o propozițiune simplă, sau prin una amplificată, sau printr'o frază. Elevul surdo-mut trebuie să fie ridicat dela propozițiuni simple până la propozițiuni compuse prin subordonare. Structura limbilor indo-europene (sanscrita, greaca, latina, franceza, româna, germana, engleza, bulgara, polona, etc.) favorizează gândirea discursivă ; structura limbilor turaniene (lapona, maghiara, turceasca, mongolica, etc.) gândirea picturală și în fine structura limbilor semitice (asiriana, ebraica, araba, etc.) gândirea didactic-volițională. Structura limbajului prin gesturi e nevoită să favorizeze gândirea picturală ; ca structură, gândirea picturală a surdo-muților e legată, nu de cuvinte „auzibile“, ci de figuri și „imagini optice“. Însă gândirea discursivă, care întreșe construcțiunea sintactică a limbilor indo-europene, poate trage prin raționamente o propozițiune dintr'alta. Învățând bunăoară limba românească, elevul surdo-mut trebuie să se obișnuască și cu construirea propozițiunilor compuse prin subordonare cari la rândul lor favorizează gândirea discursivă.

NOTĂ. — Acest articol va apare în curând ca broșură, cu clișee și mult mai amplificat.

BULETINUL ASOCIAȚIEI

[*] Comitetul Asociației a solicitat onor. Minister al Instrucțiunii alegerea unui delegat în „Consiliul general al Instrucțiunii” din partea Invățământului surdo-mușilor, orbilor, anormalilor mentali și deviaților morali. În această chestie a intervenit și Cercul colegial al Școlii de orbi din București, obținând rezoluția că nu s'a dat cererii nici un curs, întrucât a venit după complectarea listelor.

[*] Cercul colegial al Școlii de orbi din București a trimis suma de 810 lei drept cotizația membrilor Cercului colegial al acestui institut, pe 6 luni (Iulie—Decembrie 1931).

[*] Corpul didactic dela Institutul Preventiv de Minori Gherla, a cerut înscrierea în corpul asociației noastre. Înscrierea fiind primită, onor. corp didactic dela numitul institut este rugat să ne comunice constituirea Cercului colegial.

[*] Membrii corpului didactic surdo-, tiflo- și medico-pedagogic din țară, cari au de trecut în primăvară examenul special de capacitate și titularizare în învățământul orbilor, surdo-mușilor, anormalilor mentali și deviaților morali, sunt invitați a ne comunica datele inerente.

[*] Furnizorii Școlii de orbi și surdo-muși din Cernăuți neprimind plățile pentru alimente furnizate internatului, timp de 6 luni, rugăm pe onor. Minister al Instrucțiunii să binevoască a dispune Administrației financiare din Cernăuți achitarea acestor restanțe.

[*] Corpul didactic, administrativ și de serviciu al Institutului de orbi și surdo-muși din Cernăuți neprimind salariile de 3 luni, rugăm pe onor. Minister al Instrucțiunii să binevoască a dispune Administrației financiare din Cernăuți plata acestor retribuțiuni restante.

[*] Bursele și bugetul instrucțiunii.- Rugăm pe onor. Minister al Instrucțiunii să nu micșoreze sau suprima alocațiile bugetare materiale ale elevilor surdo-muși, orbi, debili mentali și deviați morali, dată fiind importanța educațiunii și instrucțiunii acestor copii, cât și mai ales sumele minime, pe cari le reclamă învățământul special surdo-, tiflo- și corectivo-pedagogic.

[*] D. Dimitrie Popescu, director al Coloniei de reeducare „Principele Nicolae” din București, a fost transferat, în interes de serviciu ca director al așezământului de debili mentali din Ineu (Arad), încetând delegația dată d-lui Edmund Garai, profesor medico-pedagogic, de a conduce acel așezământ.

[*] Ministerul sănătății a luat măsuri ca toate instituțiile de ocrotire socială, pendinte de acest minister, pentru buna lor stare sanitară, să fie conduse numai de doctori în medicină. In acest scop a și numit pe d. dr. C. Moscu, director al Coloniei de copii „Principele Nicolae“.

[*] Dl. Dr. Ion Nandriș, medic la Spitalul Central din Cernăuți, a vorbit în 11 și 14 Decembrie 1931 la „Universitatea liberă“ a Societății pentru cultură despre „Problema surdo-mușilor și profilaxia surdo-mușității“.

Poșta Redacției și Administrației

[*] Redacția e de părerea că revista poate intra, cu începerea anului 1932, în al 2-lea an de apariție, dacă i se va acorda revistei atenția necesară, inspirată din interesul tuturor colegilor dela școlăle de orbi, surdo-muși, anormali mentali și deviați morali din România.

[*] Administrația a încasat dela 1 Septembrie și până în Decembrie c. următoarele abonamente : A) Dela Institutul de educație din Cernăuți : 1) d-l dir. Eugen Bâcu 80 lei ; d-l institutor special Ion Coșurba 100 lei donațiune ; d-l institutor special Dimitrie Scorpan 60 lei. B) Dela Institutul de surdo-muși din Focșani : d-l director Constantin Princepe 200 lei ; C) Dela Institutul de orbi din Cluj : d-ra prof. Florica Sandu 100 lei ; D) Dela Institutul de orbi și surdo-muși din Cernăuți : d-l director Dimitrie Rusceac 240 lei donațiune. Deci în total : 780 lei.

[*] Onor. restanțieri sunt rugați să ne trimită prin mandat poștal prețul abonamentului redus de 60 lei pentru anul 1931, No. 1—4.

BCU Cluj / Central University Library Cluj